

Vlaanderen
is diervriendelijk

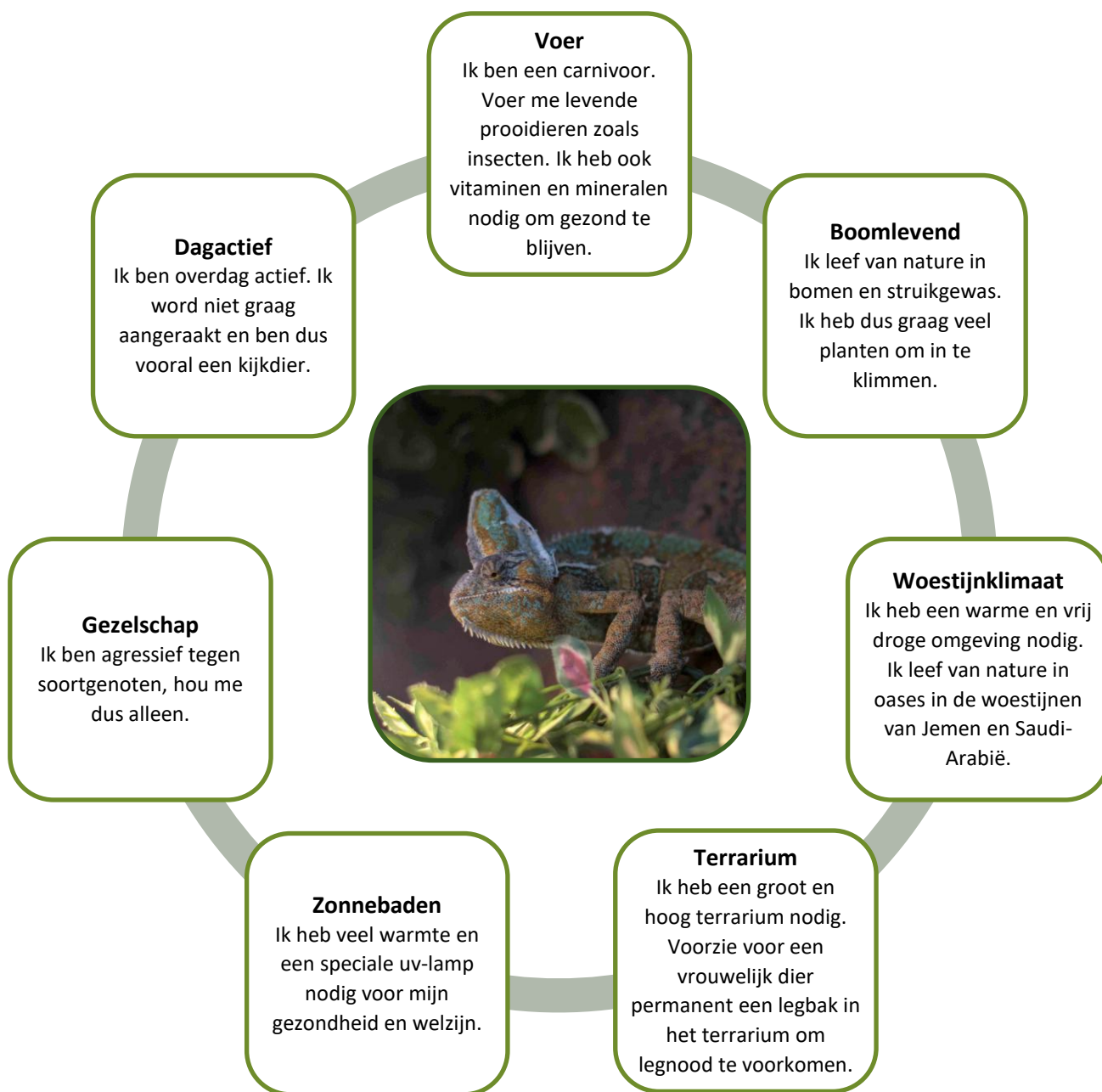
Huisdierwijzer Jemenkameleon

■ *Chamaeleo calyptratus*

INHOUD

1	Overzicht	3
2	Natuurlijk gedrag en behoeften.....	4
3	Huisvesting en verzorging	5
3.1	Huisvesting	5
3.1.1	Gezelschap	6
3.1.2	Bodembedekking en inrichting	6
3.1.3	Temperatuur	6
3.1.4	Water en de luchtvochtigheid	7
3.1.5	Uv- en warmtelamp	7
3.1.6	Dagelijks lichtritme en de seizoenen	7
3.1.7	Verrijking	8
3.2	Voeding	8
3.3	Verzorging	9
4	Gedrag en omgang met het dier	9
5	Gezondheid	10
5.1	Voortplanting en bijhorend gedrag	10
5.2	Meest voorkomende gezondheidsproblemen	11
6	Aankoop of adoptie.....	13
7	Kosten	14

1 OVERZICHT

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTE

Jemenkameleons (*Chamaeleo calytratus*) zijn reptielen die behoren tot de familie van *Chamaeleonidae* (kameleons) en grotere groep van leguaanachtigen (*Iguania*). Er zijn 213 soorten kameleons gekend waarvan er [in Vlaanderen drie als huisdier mogen worden gehouden volgens de positieve lijst reptielen](#). Dit zijn de [panterkameleon](#) (*Furcifer pardalis*), Jemen kameleon (*Chamaeleo calytratus*) en een soort [dwergkameleon](#) van het geslacht *Rieppeleon* (*Rieppeleon brevicaudatus*).

Jemenkameleons komen oorspronkelijk uit Jemen en Saudi-Arabië. Ze leven meestal nabij en in de groene oases van woestijngebieden, maar komen ook voor op plateaus en in valleien van bergachtige gebieden. De Jemenkameleon wordt altijd aangetroffen in de wadi's, in bomen en in het struikgewas en is overdag actief. Het klimaat in hun leefgebied kenmerkt zich door een warm woestijnklimaat, met weinig neerslag, hoge temperaturen en twee seizoenen. Zoals alle reptielen is de Jemenkameleon koudbloedig en regelt hij de lichaamstemperatuur door actief de warmte of koelte op te zoeken. De warmte versnelt het metabolisme en helpt op die manier met de processen in het lichaam zoals de vertering.

De Jemenkameleon is carnivoor, heeft een grote vraatzucht en is in natuurlijke omstandigheden niet kieskeurig. Hij voedt zich in hoofdzaak met insecten en andere geleedpotigen, maar soms vallen ook kleine zoogdieren, kleinere hagedissen of vogels ten prooi aan deze kameleon. Hij is een goede jager, die zijn prooi lokaliseert met de sterk uitpuilende ogen, die hij onafhankelijk van elkaar in een andere richting kan bewegen. De prooien worden gevangen met een snelle beweging van de tot 30 cm lange, kleverige tong.

Een Jemenkameleon is een relatief grote hagedis. Mannelijke dieren hebben een lichaamsgrootte tot 50 cm, vrouwelijke dieren worden maximaal 40 cm groot. Kenmerkend voor de Jemenkameleon is de "helm", de opvallende, hoge hoofdkam die blijft doorgroeien en bij mannelijke dieren tot wel 8 cm hoog kan worden. Mannelijke en vrouwelijke Jemenkameleons hebben een groene lichaamskleur, felgele cirkels en bruinoranje strepen en vlakken. Stress, het lichtspectrum, bodemmateriaal of de hormonale toestand kunnen de lichaamskleur beïnvloeden. Naast het camoufleren om zich te verbergen voor hun natuurlijke vijanden, gebruiken

ze hun veranderbare lichaamskleur om te communiceren met soortgenoten. Zo verandert de lichaamskleur van een vrouwelijke Jemenkameleon van groen met gele patronen naar diepgroen met turquoise-blauwe en gele vlekken om haar dracht aan soortgenoten kenbaar te maken. Ook mannelijke dieren veranderen van kleur tijdens de paartijd om indruk te maken op vrouwelijke soortgenoten.

Jemenkameleons zijn solitair¹ levende dieren die enkel samenkomen om te paren en voor de overige tijd zeer onverdraagzaam zijn tegenover soortgenoten. Afhankelijk van het geslacht en mits een goede verzorging en huisvesting kan een Jemenkameleon 4 tot 6 jaar oud worden.

¹ Leeft alleen, niet in het gezelschap van soortgenoten

Indeling in het dierenrijk

Rijk	<i>Animalia</i> (dieren)
Stam	<i>Chordata</i> (chordadieren)
Klasse	<i>Reptilia</i> (reptielen)
Orde	<i>Squamata</i> (schubreptielen)
Suborde	<i>Iguania</i>
Familie	<i>Chamaeleonidae</i>
Subfamilie	<i>Chamaeleonae</i>
Genus	<i>Chamaeleo</i>
Soort	<i>Chamaeleo calypttratus</i>

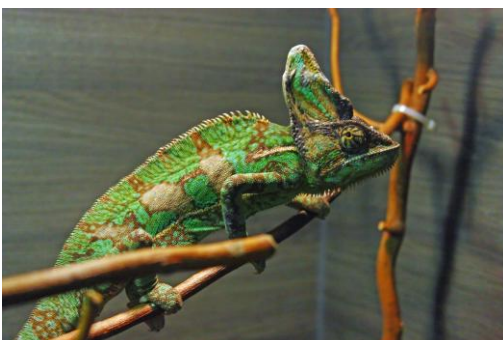
3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

De afdeling Dierenwelzijn liet onderzoeken welke afmetingen nodig zijn om reptielen te huisvesten met het oog op positief welzijn. Grotere verblijven zijn steeds mogelijk en kunnen het welzijn verder bevorderen. Voor een volwassen Jemenkameleon (*Chamaeleo calypttratus*) wordt onderstaande benodigde ruimte aangeraden:

<u>Soort</u>	<u>Aantal</u>	<u>Landopp. m²</u>	<u>Hoogte cm</u>	<u>Water</u>		<u>Bijkomende oppervlakte per dier (bovenop het cijfer onder 'aantal')</u>	
				Opp. m ²	Diepte cm		
<i>Chamaeleo calypttratus</i>	1	0,4	80				

De Jemenkameleon is een actieve en relatief grote soort kameleon. Daarom zorg je beter dat het dier een zo [groot mogelijk terrarium](#) heeft om hem te voorzien in zijn behoeftes. Het is een diersoort die in de bomen leeft, zorg daarom voor voldoende hoogte.

De Jemenkameleon heeft ook behoefte aan een continue toevoer van frisse lucht. Je kan dus het beste **minstens twee ventilatiestromen** voorzien, één aan de voorkant en één aan de bovenkant, maar vermijd tocht. Een goed sluitende overkapping voorkomt dat het dier via de vegetatie ontsnapt.

Plaats het terrarium op een stevige ondergrond en op een rustige plaats. Trillingen kunnen voor stress zorgen. Voorzie een [achterwand](#) in het terrarium, dan voelt het dier zich beschermt en veilig.

In of bij het terrarium moeten aanwezig zijn:

- een zonneplaats op grote takken of planten met een [uv-](#) en [warmtelamp](#) erboven
- een koelere plek met grote takken en planten
- een schuilplaats op een warme en op een koele plek
- veel klimmogelijkheden in de vorm van grote planten
- een hygrometer, om zeker te zijn dat de luchtvochtigheid tussen de 40 tot 60% bedraagt
- een plantenspuit
- minstens twee ventilatiestromen
- een druppelaar voor het drinken
- voor vrouwelijke dieren een legbak met vochtige bodembedekking

3.1.1 Gezelschap

Een Jemenkameleon leeft van nature solitair. Wegens hun onverdraagzaamheid tegenover soortgenoten moet je dit dier **alleen houden**, ten laatste vanaf het 4 à 6 maanden oud is.

3.1.2 Bodembedekking en inrichting

Als [bodembedekker](#) is een dunne laag gecomposteerde **kokosvezel, orchideeënaarde of potgrond** aangeraden. De dieren durven weleens het substraat oppikken wanneer ze een prooi vangen, dus fijne bodembedekkers zoals zand of houtschaafsel zijn te vermijden. Hou de bodem droog en proper.

In de vrije natuur leven Jemenkameleons in struiken en bomen, zorg dus met **grote planten** in het terrarium voor [voldoende klim- en schuilmogelijkheden](#). De *Ficus benjamina* wordt veel gebruikt, maar andere stevige planten zoals droogte-bestendige grassen en struiken kunnen ook. Gebruik planten die niet giftig zijn en die veel bladeren hebben. De takken moeten het gewicht van de kameleon kunnen dragen. Ondersteun daarom de planten met losse takken als versteviging. Maak het terrarium echter niet té vol. Zorg bijkomend voor een kleine open plek met weinig vegetatie onder de warmte- of uv-lamp.

Maak met een aantal takken schuil- en zitplaatsen. Zet zware stenen en planten altijd direct op de bodem van het terrarium, nooit op de bodembedekking. Zo voorkom je dat deze kantelen en je dier verwonden.

Om legnood bij vrouwelijke dieren te voorkomen, is het aangeraden om steeds een legbak in het terrarium te voorzien.

3.1.3 Temperatuur

's **Nachts** moet de [temperatuur](#) boven **18 à 20 °C** blijven en **overdag** mag die **25 à 30 °C** bedragen **in de koude delen van het terrarium**. Met een tijd klok kan je de temperatuur 's nachts aanpassen. **Op de lokale zonneplaats moet de temperatuur oplopen tot 30 tot 35 °C**. Een thermometer in het terrarium is noodzakelijk, zodat je de minimum- en maximumtemperatuur goed kan opvolgen. Een terrarium plaats je nooit volledig in direct zonlicht of bij een verwarming of warmtebron om oververhitting te voorkomen.

3.1.4 Water en de luchtvochtigheid

Voor de Jemenkameleon, die van nature in een droge omgeving leeft, mag de [luchtvochtigheid](#) tussen de **40 tot 60%** bedragen, met een **dagelijkse piek van 60-70%**. Besproei het terrarium dagelijks gedurende 1 minuut met water uit de plantenspuit, en laat dan weer opdrogen. Met een hygrometer kan je de luchtvochtigheid controleren. Met water sproeien helpt uitdroging voorkomen en helpt bij het vervellen. In de natuur drinken de dieren door dauw of waterdruppels van de bladeren te likken, en in je terrarium kan dus een **druppelaar** worden gebruikt. Het dier zal hieronder gaan zitten om de druppels op te vangen. Om meer zicht te krijgen op het drinkgedrag kan je af en toe water aanbieden via een pipet.

3.1.5 Uv- en warmtelamp

Een [warmtelamp](#) en een [uv-lamp](#) met zowel **uv B-licht** als **uv A-licht** zijn onmisbaar voor de gezondheid van de Jemenkameleon. Met name uv B-licht is cruciaal voor de aanmaak van vitamine D3 en uv A-licht zorgt voor pigmentvorming en het zicht van de kameleon.

De uv-lamp en warmtelamp moeten, afhankelijk van het type lamp, van op 20 tot 30 cm rechtstreeks op de lokale zonneplaats van het dier schijnen. De afstand is echter mede afhankelijk van het type lamp en het wattage, volg dus steeds de aanwijzingen van de bijsluiter. Ideaal heeft het dier meerdere niveaus in de vegetatie onder de lamp. Voorzie daarnaast zeker **schuilplekken op een warme én koele plaats** waar hij beschutting kan vinden voor het licht en/of warmte.

Belangrijk is dat het dier zich niet rechtstreeks of onrechtstreeks kan verbranden: er moet absoluut vermeden worden dat de kameleon aan een warmte- of lichtelement kan komen. Daarom worden lampen best in een afzonderlijk compartiment van het terrarium geplaatst, bijvoorbeeld door middel van een rooster aan te brengen tussen leefruimte en lampgedeelte. Om te weten of er voldoende uv-licht is, kan je een uv-spectrummeter gebruiken of de uv-lamp tijdig vervangen zoals is voorgeschreven in de bijsluiter. Glas en plastic houden uv-straling tegen. Terrariums met roosters laten wel uv-licht door van de lamp die erboven geplaatst wordt.

Hete stenen of een warmtemat zijn niet geschikt voor de Jemenkameleon. Het dier kan de warmte van onderaf niet goed inschatten en loopt bij gebruik van dergelijke verwarmingselementen het gevaar zich te verbranden of uit te drogen.

3.1.6 Dagelijks lichtritme en de seizoenen

Een Jemenkameleon heeft elke dag **12 uren licht** en **12 uren duisternis** nodig. Met timers op alle licht- en warmtebronnen kan je dit automatisch regelen. Je hoeft geen seizoenen na te bootsen.

3.1.7 Verrijking

Door nieuwe prikkels te geven stimuleer je het dier en doorbreek je zijn dagelijkse routine. [Verrijking](#)² kan bijvoorbeeld bestaan uit het variëren in klimmogelijkheden of schuilmogelijkheden. Maak slim gebruik van de beschikbare ruimte om het terrarium complexer te maken. Voorzie bijvoorbeeld beklimbare en toegankelijke plekken op verschillende hoogtes, herschik het terrarium, voeg een nieuwe niet-giftige plant toe of een tak met een andere textuur, zoals een druivenstronk. Kameleons jagen ook graag op vliegende insecten. Planten zijn een ideale afwisseling voor een diersoort die in de vegetatie leeft.

Planten die goed te gebruiken zijn in een terrarium zijn:

- Planten van het geslacht *Philodendron*
- Planten van de *Bromelia*-familie
- Planten van het geslacht *Ficus*
- Orchideeën
- Planten van het geslacht *Aglaonema* zoals *Aglaonema roebelenii*
- *Epipremnum aureum*

Als het dier een goed verblijf heeft, zal het zich beter ontwikkelen en actiever zijn. Verdiep je in de kenmerken van zijn natuurlijke omgeving om nog meer tegemoet te komen aan de behoeften en interesses van je dier. Let goed op wat het dier prettig vindt, want ieder dier is uniek. Het is een goed teken als het onderzoekend en nieuwsgierig is. Kijk dagelijks naar het dier om zijn gedrag en behoeftes te leren kennen. Een passief dier dat weinig gebruik maakt van de ruimte, is mogelijk ziek of geeft aan dat de omgeving niet goed voldoet of te koud is. Naar manieren zoeken om het leven van je dier te verrijken is leuk, zowel voor mens als dier!

3.2 VOEDING

Een Jemenkameleon eet hoofdzakelijk insecten en andere ongewervelden, en eet veel en graag. Probeer het dier zo gevarieerd mogelijk te voeren met krekels, kevers, kakkerlakken, pissebedden, spinnen, wandelende takken, enz. Wasmotlarven, meelwormen, zijderupsen, dola's en moriowormen zijn iets vetter voer en geef je met mate om vervetting te voorkomen. In de dierenwinkel zijn verschillende maten van insecten te koop, van zeer klein tot groot. Het is belangrijk de juiste maat te kiezen in functie van de grootte van je Jemenkameleon. Informeer hiervoor in de dierenwinkel en bij de dierenarts. Jemenkameleons lusten ook weleens een blaadje sla of citroenmelisse, dan laten ze de echte planten met rust of knabbelen ze niet aan de namaakplanten.

Een jonge Jemenkameleon eet ontzettend veel en voer je dagelijks en naar behoefte tot hij 9 maanden oud is. Overdrijf echter niet met het geven van vettere insecten en larven. De voederhoeveelheid en –frequentie moet je daarna stelselmatig afbouwen zodat je de volwassen kameleon nog maar enkele dagen per week voert. Hoeveel een dier nodig heeft, is afhankelijk van het individu, dus controleer de mate van vervetting, energie en groei om de voeding aan te passen.

Het dieet moet ook gevarieerd zijn, voldoende calcium bevatten (!) en een mix van uitgebalanceerde vitaminen. Bepoeder het voer van een jong dier tot de leeftijd van 1 jaar dagelijks met extra vitamine- en mineralenpoeder,

² Via voedsel of kunstmatige voorwerpen, inrichting van het verblijf, geuren of interactie met soortgenoten of andere diersoort en nieuwe en positieve prikkels aan het dier aanbieden om de kwaliteit van het leven van in gevangenschap gehouden dieren, te verbeteren.

Voer het dier 's ochtends of in de namiddag en verwijder dagelijks de voerresten. Om bijtonden van insecten te voorkomen, verwijder je kort na het voeren de overlevende insecten of voorzie je voedsel voor de insecten. Vliegende insecten worden erg gewaardeerd en kunnen dienen als voedselverrijking.

Altijd voeren	Met mate voeren	Niet voeren
Levende krekels, sprinkhanen, spinnen, kakkerlakken...	Vette insecten en wormen: meelwormen, wasmotten...	Zeevruchten of vis
Vitamine- en mineralenpoeder	Blaadje sla of citroenmelisse	Groenten en fruit

- Verwijder de uitwerpselen
- Verwijder dode insecten en overlevende insecten of voorzie voedsel voor de levende insecten
- Bekijk of de Jemenkameleon er gezond uitziet en zich normaal gedraagt
- Controleer de temperatuur, de luchtvochtigheid en de werking van de waterdruppelaar en de uv- en warmtelamp

- Geef vers voer
- Reinig indien nodig de schuilplekken, takken en rotsen met een vochtige hete doek
- Reinig de druppelaar en vul deze met vers water
- Gooi de vuile bodembedekking weg en strooi waar nodig nieuwe bodembedekking

- Reinig het terrarium volledig
- Plaats het dier hiervoor in een tijdelijk onderkomen
- Verwijder alle attributen en de bodembedekking
- Reinig en ontsmet het terrarium en de attributen grondig met een oplossing van koud water en 10% javel (100 ml/1 liter water) of met speciale terrariumreiniger. Spoel goed na met zuiver water om javelresten te verwijderen. Laat alles goed drogen en richt het terrarium opnieuw in.

In sommige gevallen wordt het dier echter niet tammer, blijft het agressief tegenover zijn verzorger of raakt het snel overstuur. Dit is vooral een probleem wanneer het dier naar de dierenarts moet of wanneer je het terrarium moet reinigen. Een stevige doek of een keukenhanddoek kan helpen om de kop tijdelijk te bedekken. Neem je tijd en neem het dier rustig op. Ondersteun daarbij het lichaam met één hand en laat de poten vrij. Hou bij een wilder exemplaar eventueel de hand van je dragende arm om de nek en je andere arm of hand om het dier zodat

pagina 9 van 14

Tik niet op het glas, sla niet met deuren of pak het dier niet onverwachts op en raak het niet onverwachts aan, zo voorkom je onnodige stress. Trek het dier ook nooit van een tak.

5 GEZONDHEID

Jemenkameleons zijn reeds op jonge leeftijd zeer agressief tegen soortgenoten. Het is daarom aangeraden ze de eerste maanden in een groepen van twee tot maximaal zes dieren groot te brengen, in verblijven die goed geventileerd, bevochtigd en verlicht zijn. De jongen hebben een zeer grote eetlust en groeien snel. Vanaf een lichaamslengte van 10 tot 15 cm worden ze per twee in een groter verblijf gehuisvest met lage vegetatie. Op de leeftijd van 4 à 6 maanden moeten ze individueel worden gehuisvest. Pas het formaat van het terrarium voor de jonge dieren aan naar gelang hun grootte en let op de uv-B-voorziening en de calciuminname, dit is cruciaal.

////////////////////////////////////

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Kijk voor de aankoop van een dier uit naar een dierenarts die ervaring heeft met reptielen. Een gezonde Jemenkameleon:

- heeft een egale huid met een heldere kleur
- een goed gevulde buik
- heldere ogen
- een schone neus

Afwijkingen in gedrag, uitwerpselen, ademhaling of verkleuringen kunnen op ziektes wijzen. Kameleons staan erom bekend dat ze niet de meest gemakkelijke dieren zijn om in een terrarium te houden, onder meer door de vele gezondheidsproblemen. Contacteer bij twijfel altijd een dierenarts.

De meest voorkomende gezondheidsproblemen bij Jemenkameleons zijn:

- **Metabolic Bone Disease (MBD)**
Symptomen: vertraagde groei, vergroeiingen, zwakke botten en verdikte gewrichten, vaak aan het kaakgewricht, verlamming, incontinentie³ of constipatie⁴.
MBD komt voor bij zowel dieren in de groei als bij volwassen dieren. Bij dieren in de groei wordt het ook wel rachitis genoemd. Het ontstaat door een tekort aan uv-B-straling, die nodig is voor een goede opname van calcium. Calciumrijke voeding en goede uv-B-lampen zijn absoluut noodzakelijk om de aandoening te voorkomen.
- **Hypovitaminose A**
Symptomen: oogproblemen, luchtwegeninfecties, neurologische problemen, een knik in de ruggengraat, abnormaal vervellen.
Een niet gevarieerd dieet met een tekort aan vitamine A is de oorzaak voor deze aandoening. Daarom is aangeraden om extra multivitaminen (en mineralen) in poedervorm te geven. Contacteer een gespecialiseerde dierenarts voor de correcte dosering.
- **Hypervitaminose A en D**
Vitamine A en D worden niet uitgescheiden en stapelen zich op in het lichaam. Dit leidt tot orgaanvergiftiging en bij een teveel aan vitamine A tot symptomen van rachitis (zie MBD), gezwollen nek, lethargie. Een teveel aan vitamine D leidt tot een gezwollen nek, zwellingen aan de ledematen, ribben en gewrichten.
Een niet gevarieerd dieet of een te grote vitaminegift is de oorzaak van deze aandoeningen. Contacteer een gespecialiseerde dierenarts.
- **Nierziekte**
Symptomen: vage klachten zoals vermageren, algemene malaise, niet eten, zwakheid.
Dit is de meest voorkomende doodsoorzaak bij kameleons. Het risico op een nierziekte vergroot door een combinatie van factoren in de verzorging en huisvesting, zoals onaangepaste voeding (ongebalanceerde vitamine A en D-gift), te lage luchtvochtigheid die leidt tot dehydratatie en aanhoudende bacteriële infecties. Preventief moet steeds een gevarieerde voeding met uitgebalanceerde voedingssupplementen worden aangeboden en moet de correcte luchtvochtigheid in het terrarium worden voorzien.
- **Mondslimvlies- en tandvleesinfecties**
Symptomen: niet eten, het niet kunnen sluiten van de bek, niet kunnen gebruiken van de tong.
Ga onmiddellijk langs bij je dierenarts voor een behandeling.
- **Abcessen, osteomyelitis**
Symptomen: zwellingen op het lichaam en in het bijzonder aan de poten.
Abcessen en infecties van het bot of beenmerg komen veel voor bij kameleons door aanraking met een scherp materiaal in het terrarium, beschadigde tenen, enz.

³ Incontinentie is de mest en urine laten lopen, het niet meer op kunnen houden of controleren van het mesten.

⁴ Constipatie is het verstopt zitten van de darmen en het niet kunnen mesten.

Pas de huisvesting aan, trek nooit zomaar een kameleon van een tak en contacteer de dierenarts.

- **Luchtwegen-, sinus- en ooginfecties**

Symptomen: slijmen in de bek en neusopeningen, gesloten ogen, naar lucht happen en ademen met open bek, zwelling op het hoofd en tussen de ogen, ooguitscheiding, zwelling rond de ogen.

Bacteriële infecties van de luchtwegen komt veel voor bij kameleons. Contacteer de dierenarts voor een behandeling.

- **Inwendige parasieten** bv. wormen, flagellaten, coccidia

Symptomen: lusteloosheid, verminderde eetlust veranderingen in de ontlasting, die soms donkerder of bloederig kan zijn.

De symptomen zijn niet altijd duidelijk en beperken zich vaak tot algehele lusteloosheid en conditievermindering. Laat halfjaarlijks een mestonderzoek uitvoeren en steeds bij twijfel. Raadpleeg je dierenarts voor geschikte anti-parasitaire middelen.

- **Uitwendige parasieten** bv. bloedzuigende mijten en schimmels

Symptomen: jeuk, irritatie, abscessen en soms verkleuring van de huid, vlekken vaak bij de ogen, onder de kin, op de hals en op de poten, gewrichten en staart.

Bekijk goed de tenen en oogranden. Contacteer steeds je dierenarts voor een correcte diagnose en behandeling.

- **Onvolledig vervellen**

Symptomen: vervellingen zijn onvolledig of duren lang, vaak vernauwing van de huid aan de tenen, nagels, oogleden en bek.

Een lauwwarm waterbad kan uitkomst bieden, dit weekt de oude huid los. Trek nooit zelf de vervellingsresten los en raadpleeg indien nodig een dierenarts voor het diagnosticeren van een onderliggende oorzaak zoals vitamine A tekort, parasieten, slechte voeding, te droge lucht...

- **Constipatie**

Symptomen: weinig of geen mest, weinig eetlust, lusteloos.

Verkeerde voeding, een te koude omgeving of te weinig vochtopname kunnen constipatie veroorzaken. Een lauwwarm waterbad kan de spijsvertering weer op gang te brengen.

- **Dystocia bij vrouwelijke dieren (legnood)**

Symptomen: onrustig gedrag: heen en weer lopen, klimmen, zoeken naar een geschikte nestplek, niet of nauwelijks eten of drinken. In een later stadium: verlamming, spiertrillingen en aanvallen.

Jemenkameleons blijven reproductief actief zodat er zich problemen met de eileg kunnen voordoen bij vrouwelijke dieren. Contacteer onmiddellijk de dierenarts bij tekenen van onrust bij vrouwelijke dieren. Een permanente legbak in het terrarium van een vrouwelijk dier is aangeraden, ook zonder paring kan ze behoefte hebben om eieren te leggen.

- **Afwijkend gedrag**

Symptomen: stereotiep gedrag, vluchtgedrag zoals wegrennen of duwen en krabben aan de glazen wanden, veel bewegen of juist extreem weinig bewegen, apathie.

Mogelijk wordt het dier door hormonale veranderingen in het paarseizoen overactief. In andere gevallen heeft het dier last van stress. Stress kost energie en daardoor zoekt het dier mogelijk langduriger de warmte op. Laat medische oorzaken uitsluiten door je dierenarts. Verbeter de omgeving en voorkom stress.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Jemenkameleons zijn reptielen die je in een terrarium houdt. Kennis van de behoeften van het dier en technische kennis van terraria zijn belangrijk. Het zijn schitterende dieren om naar te kijken, maar je raakt ze best zo weinig mogelijk aan. Het dier is uitzonderlijk stressgevoelig, en daarom zijn Jemenkameleons geen goede kameleonsoort om mee te beginnen. Daarnaast ontwikkelen kameleons meer dan andere reptielen gezondheidsproblemen door onaangepaste voeding en huisvesting. Bedenk waarom je een Jemenkameleon als huisdier wilt en of het dier aan die verwachtingen kan voldoen.

De volgende vragen helpen je over de aankoop van een Jemenkameleon na te denken:

- Jemenkameleons kunnen tot 4 tot 6 jaar oud worden, kan je er gedurende deze hele periode voor zorgen?
- Begrijp je dat het geen knuffeldier is en absoluut niet wil aangeraakt worden?
- Heb je genoeg ruimte en de financiële middelen voor de aanschaf van een groot terrarium en al het toebehoren?
- Begrijp je dat je ze dagelijks/meermaals per week moet voeren met levende insecten en je wekelijks schoonmaakwerk hebt?
- Heb je de tijd om het voer aan te kopen en te bereiden met vitamine- en mineralenpoeder?
- Is er een winkel in de buurt waar je de voederdieren kan aankopen, of ben je bereid deze zelf te kweken?
- Is er iemand die de Jemenkameleon kan verzorgen als je op vakantie gaat?
- Heb je ongeveer 88 euro per maand over voor de voeding en verzorging?

Vergewis je ervan een kameleonsoort te kopen die je in Vlaanderen als huisdier mag houden. Er zijn namelijk 213 soorten kameleons gekend waarvan er in Vlaanderen drie als huisdier mogen worden gehouden (meer info: [Positieve lijst reptielen](#)). De Jemenkameleon valt onder appendix II van de CITES en onder bijlage B van de *EU Wildlife Trade Regulations*. Dit betekent dat de internationale handel van deze dieren aan strenge voorschriften is onderworpen. Export van wildvang is niet meer toegestaan. Geïmporteerde (wildvang)dieren hebben immers vaak veel stress en parasieten en gekweekte dieren zijn ook beter aangepast aan het houden in een terrarium. Als eigenaar moet je kunnen aantonen dat je dier legaal de EU is binnengekomen, hiervoor moet je bij de handelaar een kopie van het CITES-formulier vragen of het CITES-nummer op de aankoopnota laten zetten. Wanneer je het dier van een particulier overkoopt, dan moet je een getekende overdrachtsverklaring met CITES-nummer vragen. Nakweekdieren mogen vrij verhandeld worden, maar de verkoper moet bij de verkoop wel een overdrachtsverklaring zonder CITES-nummer geven. [Wat is CITES?](#)

Een Jemenkameleon koop je bij een kweker, een dierenwinkel of een gespecialiseerd opvangcentrum. Ga bij meerdere kwekers kijken voor je een Jemenkameleon koopt. Zo kan je direct zien wat er allemaal komt kijken bij het houden van het dier. Kies een verkoper bij wie de dieren er gezond uitzien, het terrarium proper is, er voldoende uv-lampen zijn en de dieren voldoende ruimte hebben. Als je bij een handelszaak koopt, dan is de consumentenwetgeving van toepassing en heb je een wettelijke garantie op de gezondheid van de dieren.

Wees kritisch en durf vragen te stellen. Als koper ben je verantwoordelijk voor een goede keuze. Koop enkel een dier dat mag worden verhandeld. Koop geen zwakke of zieke dieren, want zo hou je foutieve handel in stand. Kijk goed of de dieren geen verwondingen of vervormingen hebben. Als je verwaarloosde dieren opmerkt, dan kan je dit melden bij Dierenwelzijn Vlaanderen via het [Meldpunt verwaarloosde of mishandelde dieren](#).

Voor je de Jemenkameleon mee naar huis neemt, moet het terrarium in orde zijn, zodat het warm is en klaar voor de komst van het dier. Een planrijk terrarium moet je zeker een maand voor de aanschaf van de

Jemenkameleon opstarten. Op deze manier zullen de planten gedijen in het terrarium en zal de omgeving stabiel zijn. Na aankoop moet het dier een aantal dagen tot weken wennen aan de nieuwe situatie. Geef het dier die rust, dit is een stresserende periode.

7 KOSTEN

Een Jemenkameleon kan je kopen vanaf 70 euro, afhankelijk van de leeftijd. De aankoop van een terrarium en de meeste toebehoren is een eenmalige investering. Richtprijzen kan je [hier](#) vinden.

Maandelijks kost een Jemenkameleon ongeveer 88 euro voor voer, voedingssupplementen, bodembedekking, inrichting, elektriciteit en water. Als het dier ziek wordt of je wil kweken, kunnen de kosten hoog oplopen.

Wat kost een Jemenkameleon jaarlijks?

Jaarlijkse kosten	Bedrag
Uv-lampen	70
Warmtelampen	25
Levende voederdieren en vitamine- en mineralenpoeder	600
Elektriciteit en water	325
Bodembedekker en planten	40
Totaal	1060 euro

Postadres

Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn